

VI. 6.005 - 1940. V. 4. - kérés - egyhangú;
XIV. 6.333 - 1941. III. 12. - förténeli - egyhangú;
XVII. 6548. - 1941. VIII. 8. - vegyes - szótábla.

Hiszvárd, 1917. május 12. - ref.

Avatari átírt: 148/1941-42.

„rite.”

A KÖZNEVELÉSI ÉS TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRSZOLGÁLTATÁSOK ÉS KÖNYVTÁRSZOLGÁLTATÁSOK
 300-ES ALLÁNYI TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁR

106. 1941. 10. 27.

Ért.: 1941. szeptember 27.

Előírás:

Dr. Mathóczy, István

Bizálomra kiadatik:

Dr. László Gyula
 „ Széchenyi Árm. Béla
 professzor megalak.

Debrecen 1941. évi szeptember 27-én.

László Gyula
 s. i. delhár

Előjegyzés. Kétszeres
 S. 1941. 2/4
László Gyula

Előjegyzés. 70.
 Debrecen 1941. október
 Árm. Béla

A HÁZASSÁGI BONTÁSOK.

Doktori értekezés a magyar
magánjog tárgyköréből.-

I r t a :

Böör Péter

A 2347

1963 1963

Forrásmunkák:

Dr. Zachár Gyula: A magyar magánjog alaptanai. Budapest,
1928. IV. Kiad.-

Dr. Kolosváry Bálint: Magyar magánjog tankönyve.-

Dr. Dezső Gyula: A vétkeesség kérdése a házassági bontó-
perben.-

Dr. Tóth Lajos: Magyar magánjog. Debrecen, 1922.

Dr. Szladits Károly: A magyar magánjog kézikönyve. Bu-
dapest, 1933. IV. kiad.-

I. Fejezet.

A házasság a családnak jogilag elismert alapja. Elsősorban etikai viszony férfi és nő közt, mely viszonynak alapja a nemi különbség.

Midőn a házasság felbonthatóságáról beszélünk, akkor csakis azon eseteket tekintjük, melyekben egy tényleg és jogérvényesen létrejött házasság, a házastársak életében egy oly körülmény bekövetkezte folytán szűnhetik meg, melynek a fennálló jog ezen hatást megadja.

Nem tartozik tehát ide sem a házasság megsemmisítése, sem annak megtámadása, mert ezen házasságok érvénytelenek és jogilag

házasság nem is létezik.

Érvénytelenség u.i. látszata annak, mintha jogilag történt volna valami, ezzel szemben fennforgása annak, hogy nem történt semmi.

Nem tartozik ide sem a halál, sem a holtányilváníítás alapján kötött új házasság által való megszűnése a házasságnak.

Különbséget kell tennünk ágy és asztaltól való elválasztás és felbontás közt. Az ágy és asztaltól való elválasztás megszünteti a házasfelek együttélését, a házassági életközösséget anélkül, hogy a házassági jogviszony teljesen felbontatott volna, amiért a hatálya az ágy és asztaltól való elválásnak, vagy röviden elválásnak, hogy a házasfelek egyike sem

köthet új házasságot, sőt a házas életközösséget is újabb házasságkötés nélkül újra visszaállíthatják.

A házasság felbontása azonban a jogviszonyt teljesen megszünteti, a felek rendszerint teljesen szabadok lesznek új házasságot köthetnek.

Házassági törvényünk ugy az elválást, mint a felbontást felvette rendelkezésében.

A házasság felbontásának intézménye nagyon változatos jogtörténeti fejlődésen ment át.

A mózesi szabályok értelmében jogában állt a férjnek a házasságot feloldani úgy, hogy nejjének válólevelet adott, ha "ervath

dabar"-t látott nála. Ervath dabar alatt a nőnek erkölcstelen, gyalázatos viselkedése értendő és a válólevélben való egyoldalú válást csakis ezen okból engedték meg. Ellenben más nézet szerint minden olyan okból engedték ezt meg, melynél fogva a férjnek neje külsőleg nem tetszik, ő mást szeretett meg. Kölcsönös beleegyezés alapján is felbontható a házasság a római jog szerint.

A római jog szerint kölcsönös beleegyezés, úgy mint egyoldalú akarat elég a házasság felbontásához. A kereszténység behozatala előtt bírói ítélet nem szükségeltetett, csak később tiltották el az ok nélküli házasság felbontást.

Justinianus 117. novellájában

ex communi consensu

felsorolja a váló okokat és tiltja az önkényes válást, de később ismét divatba jön az excommuni consensus elválás.

A katolikus egyház a zsidó vallásnak, különösen Hillel szerint végletekig menő válás szabadságát nem vette át, sőt mondhatjuk épen az ellenkező végletben esett.

Krisztus szentség jellegével ruházta fel a házasságot, mely szentség eltörülhetetlen, tehát a házasság felbonthatatlan. Ezen szabály mindenesetre csak a matrimonium consummatumra áll és érvényes a copula carnalis-tól kezdve.

Míg a házasság nincs consummálva, addig felbontható, és pedig kétféle módon, vagy az egyik félnek a szüzességi fog-

*falán okból ?
vagy alapon*

eset

dalommal egybekötött valamely szerzetbe való belépése által, vagy pápai dispensatióval.

A harmadik felbontási módot a nem keresztények házasságánál ismeri el a kat. egyház joga, de ezt a consummált házasságnál is és pedig ezen mód az, ha két nem keresztény házaspár egyiké katolikussá lesz.

Csakis ezen három esete van a felbontásnak. Minden más esetben csak válást enged meg ágytól és asztaltól, amely vagy örök, vagy ideiglenes.

Separatio perpetuát kérni joga van azon házaspárnak, kinek házastársa házasságtörést követett el. A separatio perpetua alatt azonban visszaállíthatja a házassági életközösséget.

resan is

Házasságtörésen kívüli okból csak separatio temporalis adatik akár bizonytalan, akár határozott időre.

A multae causae alatt értendő engesztelhetetlen gyűlölet, rossz bánásmód, mely az életet vagy az egészséget sérti, csábítás erkölcstelenségre, bűncselekményre, stb.

A reformátorok nem ismerik el a házasságot szentéségnek, tehát a felbonthatóságnak a hívei.

Elismerik a desertio és quasi desertio két esetét válási okoknak, bontó okokul véve a katolikus egyházjog váló okait is.

Nem történt ez ugyan egyszerre, hanem lassanként a reformatio terjedésével és a házassági elválás jogának fejlődésével.

Nem hívei, csak megengedők

Az ágytól és asztaltól való elválasztást a reformatus egyház is magáévá tette. Röviden még a magyar házassági törvény miniszteri indoklásának gondolatmenetét iktatom ide, hogy a házasság felbonthatóságának érveit tisztán lássuk magunk előtt.

Az észjogi iskola, melynek tanítása szerint a házasság szerződés, tehát kölcsönös megegyezéssel felbontható éppugy, mint egyoldalú szerződésszegés miatt, általános jogi okra vezetett vissza a felbonthatóság kérdését.

Az államok mindinkább függetlenítik magukat az egyházaktól a házassági jogalkotás terén, elismerik az általános jogegyenlőséget és ezzel együtt kivonják polgárait az egyháznak kényszerítő köteléke alól.

Mindez a felbonthatóság elvének kedvezett. Csak azok az államok maradtak a felbonthatatlanság hívei, melynek polgárai tulnyomólag egy hitet vallottak, mint a miniszteri indoklás felhozza, különösen Franciaország.

Az 1894. évi 31. tc. kifejezetten elfogadja a felbonthatóság elvét, tehát az elváltást is. Igaz ugyan, hogy a házasság egész életre köttetik, de közbejöhethetnek körülmények, melyek a házassági együttélést lehetetlenné teesszik.

Nem olyan jogviszony a házasság, melyet külső kényszerrel lehetne fenntartani, ha a feleket összekötő erkölcsi kapcsok szétváltak, hiszen ép abból indultunk ki, hogy a házasság etikai intézmény.

A felbontás elvétől idegenkedő kat. vallás is belátja, ezt és a separatio perpetuával segít a bajon.

De ez nem elég a mai felfogás szerint. Az ágytól-asztaltól való elválásnál a férjnek nincs felesége és viszont.

Sok esetben a fiatal házastársak kénytelenek különválva maradni, a másik fél haláláig.

Emellett meg van nehezítve a családalapítás, de szabad ut engedtetik az erkölcstelenségre. Mert a felek könnyen fordulnak a concubinatushoz, a vétkes nő, kit tartás nem illet, ha vagyontalan, száz eset közül nyolcvan esetben nyomorba, sőt erkölcstelenségbe üzetik.

És ha a felbontás csak a legvégső esetben lesz megengedve, akkor utját álljuk a könnyelmű felbontásoknak.

Felhozzák a felbonthatóság ellen a gyermekek érdekeit. Először is, a gyermekek valódi érdeke szüleiket boldognak látni, nem a házassági kötetlek felbontása, nem az ágytól és az altatótól való elválás az, amely a gyermekekre károsan hat vissza, hanem annak előzményei, indokai.

A bíró csak alakilag szentesíti a családi életnek már korábban beállt felbontását. Ha pedig a szülők meghasonlása helyrehozhatatlanul bekövetkezett és a gyermekek a szülők egymásellenében táplált gyűlöletének és megvetésének lesznek tanúi, akkor

a tartozó szeretetnek és tiszteletnek alapjai már megrendültek és elsősorban a gyermekek jól felfogott érdekeinek szempontja sürgeti az áldatlan családi állapotnak mennél előbbi és mennél gyökeresebb megszüntetését.

Az alak és mód a gyermekekre nézve közönyös, De amíg a kötelék felbontása esetében a szülők mindegyike újabb törvényes házasságra léphet és a gondjaira bizott gyermekét a boldog családi élet légkörébe vezetheti, addig az újabb házasságkötéstől eltiltott felek könnyen tiltott viszonyba lépnek és a gyermekeket vétkeik tanuivá teszik. Az életből levont aranyigazságok ezek.

A szülők második házassága éppan nem árt a gyermekek érdekeinek,

mert hiszen akkor az özvegynek is el kellene tiltani az újabb házasságra lépést.

Mindezen érvek arra indították a törvényhozót, hogy a felbonthatóság elvéhez szegődjék, ami az 1894. 31. tc. 75. szakaszában van kifejezve.

Tudjuk, hogy jogrendünk értelmében bontó okok alapján fel lehet bontani bírói uton a házasságot.

A házasságot természetes és jogi értelemben elsősorban a házaspár halála bontja fel, míg a holtánnyilváníthat a házasságot ipso facto nem bontja fel, csupán az a körülmény hat bontásként, hogyha a holtánnyilváníthatást kérő házaspár annak

kimondása után, özvegyé válván új házasságot köt. Ez az érvényesen és újonnan kötött házasság fog úgy hatni, hogy a holtak nyilvánítottal kötött házasság megszűntnek tekinthető.

Jogszabályaink alapján helyesen jegyzi meg Menyhárth, hogy az így kötött házassággal csak akkor tekintjük jogrendünk megszűntnek a régit, hogyha a holtánnyilvánított életbenlétéről az új házasságok közül egyik sem tud.

~~X~~ Miután miná bírósá-
lag érvényesíthető abszolút bontó okokat tüztük ki tárgyalásunk céljából, ennél fogva a többi okok mellőzésével, csakis azokról

fogunk értekezni.

Az érvényesen létrejött házasság bírói ítélet által is megszüntethető felbontással, de ez a törvényben szigoruan körvonalazott okok alapján lehetséges.

Ezeket az okokat osztályozhatjuk egyrészt általános, tárgyi természetük szerint, másrészt meg individuális vonatkozásaik alapján.

Megjegyzi egészen helyesen, Dr. Menyhárth, hogy nem tévesztendő össze a bontó okok a bontó akadályokkal. U.i. amikor a bíróság valamely házasságot semmisség vagy megtámadhatóság címén érvénytelenít, akkor deklarativ értelemben ítél,

amíg amikor a bontó okok alapján szüntet meg egy házasságot, akkor konstitutív ítéletet hoz.

A bontó okok sem egyenértékűek. Vannak a HT.-ben felsorolt okok, amelyeknek bizonyossága alapján a bíróságnak kötelessége a házasságot felbontani. Ezeket az okokat nevezzük abszolút bontó okoknak. Vannak azonban a törvényben felsorolva olyan okok, is, melyeknek bizonyítottsága dacára sem köteles a bíró a házasságot felbontani, hanem a konkrét eset tényleges körülményeinek szorgos vizsgálata alapján kell megállapítani, hogy a házasság együttélés valóban nem tartható-e fenn és csak ez e-

setben bontja fel a házasságot. Ezeket az utóbbi bontó okokat nevezzük relativ bontó okoknak. Általában a relativ bontó okok viszonyítva vannak a házaseslet körülményeihez /in konkrétó/.

Az abszolút bontó okokat a törvény úgy állapította meg, hogy azok megsértése ill. fennforgása nyilvánvaló megszüntetést eredményez. Ezek mind olyan cselekedetek a házaspél részéről, melyek a házaspél együttélését lehetetlenné teszik.

A Ht. felsorolása szerint abszolút okok: a házasságtörés, bigámia, természetelleni fajtalanság, hűtlen el-

hagyás, házastárs élete ellen törés, súlyos elítéltetés.

Mindezeknél az egyik fél vétke ssége forog fenn. Sorra véve az eseteket.

Házasságtörés a házasság életnek szándékos megsértése, amikor az egyik fél a házasságon kívül elégíti ki szándékosan és tudatosan a copula carnalíst. Lényeges elem tehát a szándékosság. Ahol pl kényszerhelyzet áll fenn /pl. nőnél/, ott az eset nem számítható ide. Lényeges elem továbbá az, hogy aki ezen cselekményt elköveti, érvényes házasságban éljen. Ha valaki a házasság megszakadása esetén kö-

veti el a cselekményt, annak értelmezésére két felfogással találkozunk: a./ mivel a büntetőjog is kiterjed a házasságkötés cselekményére és a házasság fennállásához köti ezen sértést, ennél fogva a magánjognak is ezen álláspontra kell helyezkednie.-b./ a másik álláspont szerint, mihelyt megszakad a házassági életközösség, együttélés nincsen. Tehát ha a felek ilyenformán különülnek, a fenti sértésről nem is lehet szó.

*azért
nem is
vannak
a házasság*

Ez az utóbbi álláspont van leginkább elterjedve és a bírói gyakorlat is ezt követi, minthogy a jog mindig az enyhébb felfogást szokta követni.

Abból indul ki, hogy legtöbbször a szétválás esetén levő illegitim állapot a házasságtörés következtében tiltó helyzeté alakul át s ez oka lehet annak, hogy őrizkedik mindkettő, a különélés alatt a házasságtöréstől, mert tiltó akadályt állít fel maga és a házasságtörő társa között.

A házasságtörést nehéz bizonyítani, ha csak a házasság felbontás céljából nem cselekedte meg. A beismerés egymagában nem fogadtatik el, minthogy azt más cselekményeknél sem fogadják el alapnak. A törvény szigorú bizonyítást követel meg, mert mi sem volna könnyebb a házasság felbontását illetően, mint a beisme-

rést elegendőnek elismerni. A kijátszásnak szabad tere nyílnék és a legtöbb esetben "in fraudem legis" járnának el a felek. A bírói joggyakorlat is a fenti cselekménynek a különélés ideje alatt való elkövetése tekintetében azt tartja, hogy az önálló bontó okul fel nem használható, hanem legfeljebb a H.T. 80.§.-a c. pontja alá esik. Idevonta pl. a Kuria a férj bevonulása alatti gyermekszülést is, miután a férjjel való házasság ez idő alatt ki volt zárva.

Miután a házaspár a H.T. szerint megegyezéses alapon a házasságukat fel nem bonthatják, ezért mint egyik

Ke nem tartozik ide

magánjogi irónk megjegyzi, megjátszák az általuk megbeszélt vétket és a bíróság a formális eljárást bizonyítottnak véve, felbontja a házasságot, mert a törvény által követelt vétkességet az egyik féllel szemben ítéletileg ki tudja mondani és az alapon ítéletet tud hozni. Igaz, hogy jogrendünk a simulatit és a negotium simolatumot is tiltja, s az ilyennek a felfedezésével a per tovább nem lenne folytatható, de az ilyen megjátszásnak észlelésére vajmi ritkán juthat a bíróság.

A H.T. 76. §.-a szerint bontó ok a természetelleni fajtalanság is, ami alatt a nemi ösztönöknek természetes ut-

tól való eltérő kielégítését kell érteni. Ezek a bestialitás, sexualis hajlamok, sodomia ratione generis, lesbosi szerelem, onania, stb. vagyis mindazon természetellenes hajlamok, melyek normális emberben undort keltenek. Ennek az oknak gyakorlati jelentősége alig van, a nehéz bizonyítás miatt. Amennyiben azonban beigazolást nyerne, a házasság megsértésének oly mérvű volna, amely a megszüntetést vonja maga után, Itt is a szándékosság az, ami a cselekményt minősíti. A jogkövetkezmények azonban a másik fél megbocsátása alapján elmaradnak. A megbocsátás azonban bizonyítandó, s lehet az kifejezett vagy hallgatóságos.

U.e. paragrafus alá tartozik még a kettős házasság esete, ami akkor áll elő, hogyha egy házasságban élő egyén (házasságot köt újra). Az a körülmény, hogy a korábbi házasság érvényes vagy érvénytelen volt, nem jelent releváns körülményt. Ezt egyaránt hangsúlyozza dr. Menyhárth, valamint a többi magánjogi tudós, így Kolosváry is.

Az utóbbi körülmény tekintetében a magánjog eltér a büntetőjogtól, mert a büntető törvénykönyv 251. §.-a szerint a bigámia büntetethezességéhez megkívánja azt, hogy az első házasság érvényes legyen és ennek tudatában lépjen a fél újabb házassá-

ságra.

Felbontást a régebbi házastárs kérhet, mert hiszen ő a tulajdonképeni sértett. Azonban az újabbi házasság semmisség nyilvánítása iránt, miután az egy fennálló érvényes házasság bontó akadályá dacára kötöttett. - ugy a régebbi, mint a korábbi házastársnak kereseti joga van, kivéve, hogyha a korábbi házasság is már semmisségi akadály dacára jött létre és áll még mindig fenn, mert ezen utóbbi esetben az újabban kötött házasság csak tilalom ellenére jött létre, tehát így az újabbi házasság érvényben marad.

az első házasság

A HT. 77.§.-a szól az

elhagyásról. Az elhagyás tehát az életközös-
ségnek a szándékos és jogos ok nélküli meg-
bontása, szétszakítása. Egyoldalúság tehát
ismérve, amiből következik, hogy kétoldalúság
esetén nem lehet szó elhagyásról. Szándékos
akkor, ha a házaspár akarata arra irányul,
hogy házastársát elhagyja. Az is kritérium,
hogy jogtalan legyen, ami alatt értendő, hogy
arra jogos ok legyen, mert az is elhagyhat,
aki a tüzhelynél marad, de ő tette tűrhetet-
lenné az ottmaradást a másiknak. Törvényünk
egyébként két esetet különböztet meg, úgy mint
a desertiot, amikor az egyik fél szándékosan,
jogtalan eltávozással, ismeretlen helyre megy
el.

A *quasi desertio*, amikor az elhagyó házaspár ismert helyre költözik, Ez nem tulajdonképeni elhagyás. A kettő közt különbség az, hogy az egyik esetben a törvény az eltávazástól számított egy évet vesz időspátiumnak az elhagyás megállapításához, míg a másik esetben hat hónapot vesz alapul. Mindkét esetben azonban nem a pusztán elhagyás ténye állapítja meg az elhagyás bontó okát, hanem az a körülmény, miszerint a fenti idők elteltével az elhagyott házaspár kérelmére végzésileg visszatérésre és a házassági életközösség visszaállítására őt kötelezvé, ennek a végzésnek eleget nem tesz. Csak ekkor lehet az elhagyásról, mint bontó okról be-

szélni. Ha tehát a végzésbeli felhívás bizonyítottan eredménytelen marad, akkor lehet kérni a házasság felbontását elhagyás címén.

A visszatérésre köteleztetés előtt már a bíróság tudomására hozandó a kérő fél részéről, hogy ő hajlandó a felhívott házastársát visszafogadni és vele házasesetet élni.

Azt már tudjuk, hogy az eltávozó fél nem mindig az elhagyó fél is egyuttal. A felhívást tehát az kapja, aki az elhagyásban vétkes és kérheti az, aki ebben nem vétkes fél.

Az elhagyást le-

het a gyakorlati életben a leginkább felhasználni a válni akaró házaspároknak, ezért itt is igen szigorúan folytatja le a bíróság a bizonyítási eljárást. Ahol nincs komoly elhagyásról szó, ott ennek a bontó oknak helyet nem ad a bíróság.

De lássuk csak a joggyakorlatot bővebben.

1/Kiengesztelési kötelezettség. - Az állandó bírói gyakorlatban kifejezésre jutott anyagi jogszabály szerint a házassági életközösséget szándékosan és jogos ok nélkül megszüntető házastárs rendszerint nincs ugyan elzárva attól, hogy a HT. 77. §.-a a./ pontja alapján, az abban

Meghatározott tartalmu határozat kibocsátása végett a bírósághoz forduljon. Ez a rendszerinti jogosultsága azonban ahhoz az engedélytelen előfeltételhez van kötve, hogy előzetesen a további különélésnek jogtalan jellegét a maga részéről a bíróságon kívül megszüntesse azzal a tényével, hogy vétlen házastársához békitően közeledve, őt kiengesztelni és házassági életközösség visszaállítására őszinte és komoly célzattal magánaton rábírní igyekezzék és ezeknek megtörténtétől kezdve a HT 77.§.-a pontjában megszabott hat hónap sikertelen eltelését bevárja.

2.A kiengesztelés visz-

szautasítása. - Az állandó birói gyakorlat szerint az a házastárs, aki az életközösséget szándékosan és jogos ok nélkül szakította meg, rendszerint nincs elzárva attól, hogy a H.T. 77. §.-a alapján a házasság felbontását kérhesse, ha békítően közeledve a másik házastárshoz, utóbbit komolyan kiegészztelni és az életközösség visszaállítására rábírni törekszik, és ha ennek sikertelenségétől számított hat hónap elteltével szorgalmazza birói meghagyás útján az életközösség visszaállítását.

Forognak fenn u.i. esetek, mikor azok körülményeire való tekintettel az elhagyott házastárs az ily ki-

engesztelő közeledésre nem zárkozhat el a kibéküléstől és az életközösség visszaállításától, mert különben különélésre jogosulatlanná válik. Ez a kivételes szabály nem nyerhet alkalmazást akkor, ha az elhagyó házastárs a másikkal szemben oly házastársi kötelességszegést követett el, melyt az utóbbi a sértés súlyosságánál fogva az életközönséges felfogása szerint megbocsátani nem tartozik.

3. A visszaállítási határidő letelte. - A bírói meghatározásban megszabott határidő eredménytelen elteltével az elhagyott házastárs a hozzá visszatérni szándékozó házastársát visszafogadni

nem köteles, mert akkor már az elhagyott házastársnak joga nyílt ahhoz, hogy keresettel lépjen fel a házassági életközösség visszaállítására kötelezett házastárs ellen házasságuknak a H.T. 77. §. a./pontja alapján leendő felbontása iránt.

4.A kérvény jogi hatása. - A házassági együttélés visszaállítására kötelező bírói határozat kibocsátását a H.T. 77. §. a./pontja alapján szorgalmazó kérvényben nemcsak a megbocsátás, hanem a többi bontó okról való lemondás is rejlik, mégpedig akkor is, ha a bírói határozat kibocsátását kérelmező keresetét nem a H. T. 77. §. a./pontjára,

hanem a H.T.-ben meghatározott valamely más bontó okra alapítja. Ebből önként következik, hogy a kérvény beadását megelőző időben elkövető vétkes cselekedetek sem önálló, sem támogató, bontó okként nem érvényesíthetők, kivéve, ha azok csak a kérvény beadása után jutottak a keresettel fellépő házastárs tudomására.

5. A viszonylagos bontó ok érvényesülése a hűtlen elhagyás mellett. A házasság felbontását a H.T. 77. §. a./pontjára fektetett kereset mellett a H.T. 80. §. a./pontja alapján csak oly kötelességsértő cselekedetek alapján lehet kérni, amelyeket a másik házas-

fél a házassági életközösség helyreállítására irányuló felhívás kibocsátását szorgalmazó kérvény benyújtása után követett el, vagy amelynek elkövetése az említett kérvény benyújtása előtt történt ugyan, de ezekről a házasság felbontását kérő fél csak a kérvény benyújtása után szerzett tudomást.

Ugyancsak egy másik határozat kizárja a concurráló bűntököket. Eszerint a HT; 77. §. a/pontjára alapított bűntököket kizárja az együttélés idejére eső és annak idején felperes tudomására jutott tények alapján a házasságnak a 66. §. a./pontjára való

hivatkozással való felbontását.

A H.T. 78.§.-a következik a bontó okok sorrendjében. E pont alapján a házasság felbontását kérheti az a házaspár, kinek házastársa élete ellen tört, vagy kit házastársa testi épségét vagy egészségét veszélyeztető módon szándékosan súlyosan bántalmazott.

Nem lehet ezen §.-ról szó, ha a gondatlanságból okozott sértésről van szó.

Dr. Menyhárth professzor úrnak az a véleménye, hogy e §.-beli súlyos bántalmazás nemcsak a testi, hanem a lelki sértésre is kiterjeszthető, mert sokszor

Menyhárth ugrás : b.c. M. G. unat Hh.

a lelki sérelmek nagyobb horderejűek, mint a testiek. Ezt a megállapítást mi mindenesetre helyénvalónak tartjuk.

A birói gyakorlat

nem egységes. Pl. a gonorrhéát egyik esetben súlyos bántalmazásnak vette a bíróság a házastársával szemben, míg másik esetben nem. A könnyű testi sértést és a kisebb bántalmazásokat a birói gyakorlat nem sorolja ide.

A házasságbontó okok

közt utólsó a H.T. 79. §.-ában említett ok. Eszerint a házasság felbontását kérheti az a házastárs, akinek házastársát a házasság megkötése után halálra vagy legalább öt évi

fegyházra vagy börtönbüntetésre elítélték.

E szakasz világosan szól arról, hogy az elítéltetés lehet csak az ok. Az elítéltetést eredményező bűncselekmény tehát nem lehet az Pl. ház amnesztiában, vagy pertörlésben részesül a tettes, vagy vele szemben a cselekmény elévül, akkor nem teheti. Ily esetekben nem léphet fel e szakasz alapján a házastárs házasságbontó kérésével. A nem vétkes házastárs megbocsáthat, elítélbeházastársának és ezzel ezen ok megszűnik bontó okul szolgálni. Ezenkívül a 79.§. utolsó bekezdése szerint nincs helye a házasság felbontásának, ha a házastárs a büntetést a házasságmegkötése előtt követte el és erről

a házastársnak a házasság megkötése előtt tudomása volt.

Végezetül a relatív bontó okokat tartalmazó 80.§.-t említjük fel. Jelentőségéről és jellegzetességéről már fentebb említést tettünk. Tárgyalásunk alatt inkább az abszolút bontó okokra voltunk tekintettel, ennél fogva a relatív okok részletes tárgyalását mellőzzük. A HT.- 80. §a.a következőket tartalmazza: a házasság az egyik fél kérésére felbontható, ha a másik házastárs: a./ a házastársi kötelelességeket a 76-79. §.-ok esetein kívül szándékos magaviselete által súlyosan megsérti, b./ a házastársak családjához

tartozó gyermeket büncselekmény elkövetésére vagy erkölcstelen életre rábirni törekszik, c./ erkölcstelen életet megátal- kodottan folytat, d./ a házasság megkötése után öt évnél rövidebb tartamu fegyházra vagy börtönre vagy nyereségvágyból^e el- követett vétség miatt fegyházra ítéltetett.

Az abszolút oknál is és itt is csak a diffamáló cselekmény miatt elítélés jön tekintetbe, míg pl. az államfegyházra elítéltetés nem jön számítás- ba.

A relativ esetekben a házasság csak akkor bontható fel, ha a bíró a házasfelek egyéniségének és életviszonyai-

nak gondos figyelembevételével meggyőződött arról, hogy a felsorolt okok valamelyike következtében a házassági viszony annyira fel van durva, hogy a felbontást kérőre nézve a további életközösség elviselhetetlené vált.

Nem minden ok, amit a törvény felsorol, szerepel bontó okként, mert vannak körülmények, melyek a bontó okokat, hatálytalanítják ill. megszüntetik.

Hozzájárulás.-

Egy anya esetleg képes feláldozni magát a családi kapcsolat, a gyermekek érdekében. Férje cselekményéhez hozzájárul, mely

kizárja a cselekmény bontó oki jellegét. Ugyanezen az alapon áll a cselekmény compensatioja a bontó oknál, pl. kölcsönös házasságtörés esetén.

Megbocsátás. -

Elhárítható a bontó ok megbocsátás által, mellyel a bontó ok ereje elenyészik. A megbocsátásra vonatkozóan a törvénynek nincs kifejezett rendelkezése, a megbocsátás lehet kifejezett és hallgatólagos. Hatálya az, hogy az egyszer megbocsátott cselekmény alapján nem lehet a házasság felbontását kérni, azonban a törvény megengedi, hogy más ok keletkezése után, a megbocsátott cselekményre, mint erősítő dokumentumra hivatkoz-

hassék. Általában a gyakorlat megbocsátásnak tekinti a házassági életközösség helyreállítását, a debitum coniugale teljesítését.

Az elévülés szintén kizárja a bontó ok fennforgását. Éppen, mert a törvény által felsorolt okok könnyen elsimulhatnak, viszont a védelem nehezebb helyzetbenkerül, a törvény szerint, ha a házastárs, aki sértve van, 6 hónapi idő elteltével, amikor a bontó ok tudomására jutott, azt nem érvényesíti, mely idő a kereset beadásáig számítható, akkor a bontó ok ^{esetén} elévül. Ezután már csak más bontó ok lehet arra, momentumra hivatkozni, minden mint erősítő bontóokra áll azonban a tudo-

másulvételtől számított hat hónapi határidő, kivéve az elhagyás esetét, ami természeténél fogva egy folyamatos cselekmény. De tudomásulvételnek 10 éven belül kell történnie. E határidőn túl tudomásra jött cselekmény márcsak mint erősíték használható fel valamely más cselekménynél.

Maga a bontóper közelebbről már perjogi kérdés s ezért a magánjogban nem tárgyaljuk.

-0-0-0-0-0-

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
3464/1053 gyarapodási naplószám.